

Schweiz folkomröstar om förbud mot vapenexport

På söndag folkomröstar schweizarna om att totalförbjuda export av militära vapen. I direktdemokratins Schweiz blir beslutet lagligt bindande. Opinionsundersökningar indikerar ett svårt men inte omöjligt läge för vapenexportmotståndarna.

Initiativtagarna till folkomröstningen menar att det kommer att bli en svår strid och att det gäller för dem att mobilisera kvinnor och unga som är de mest kritiska till vapenexport. Organisationen Ett Schweiz utan armé startade kampanjen under hösten 2006. Kravet för att hålla en folkomröstning i Schweiz är att 100 000 namnunderskrifter samlas in inom 18 månader, vilket organisationen klarade på ett år. En koalition av fredsorganisationer och två riksdagspartier – Socialdemokraterna och De gröna – står bakom kampanjen. Det är tredje gången sedan 1972 som schweizarna röstar om vapenexport, 1997 röstade över tre fjärdedelar emot ett förbud. Den här gången är frågan tydligare. Nu riktar sig förbudet endast mot militära vapen, och inte mot de produkter som kan användas både militärt och civilt, såsom övervakningssystem.

DET ÄR FÖRBUDET enligt schweizisk lag att sälja vapen till länder i krig eller krisregioner. Men i praktiken tillåter Schweiz försäljning till flera sådana länder. Tom Cassee, som jobbar med organisationen Ett Schweiz utan armé, säger att starten för kampanjen egentligen var 2003, då det neutrala Schweiz fortsatte att sälja vapen till flera länder som deltog i invasionen av Irak.

– Det var många som blev mer politiskt medvetna under protesterna i samband med krigsutbrottet, säger han till Arbetaren.

MOTSTÅNDET MOT FÖRSLAGET är hårt. Majoriteten i parlamentet uppmanar människor att rösta nej. I början av oktober visade en opinionsundersökning att 41 procent var för förbudet, 44 procent emot. Strax därefter startade vapenindustrin tillsammans med andra tillverkningsföretag en samordnad kampanj. Företagen menar att vapenindustrin kommer att kollapsa om ett exportförbud införs, att flera civila företag kommer att stryka med, och att 10 000 jobb skulle försvinna.

– Det här är inte en fråga om krig och fred. Vi måste vara realistiska, det existerar konflikter runtom i världen, säger Pascal Gentinetta, chef för den schweiziska

företagsfederationen, till den schweiziska nyhetssajten Swissinfo.

I förra veckan visade en undersökning att 50 procent var emot förslaget, 39 procent för.

– Det gäller att mobilisera rätt grupper ända in på valdagen. Kvinnor och unga är i allmänhet för förslaget, medan äldre och män är emot det, säger Cassee.

2008 var ett rekordår för schweizisk vapenexport, enligt Swissinfo, då vapen för omkring fem miljarder kronor såldes till över 70 länder. Kritiken mot vapenexporten har ökat efter att Ett Schweiz utan armé inledde sin kampanj. Det är enligt Tom Cassee skälet till att regeringen nu stramat upp praxis och avbrutit

export till Pakistan och Saudi-arabien.

– Innan kampanjen var det många schweizare som inte kände till att vi sålde mycket vapen. Även om vi förlorar på söndag, så vet regeringen nu att folket håller koll på dem.

CHRISTOPHER HOLMBÄCK
christopher.holmback@arbetaren.se

...och om förbud mot minareter

På söndag folkomröstar Schweiz även om ett förbud mot minareter. Initiativtagarna hävdar att minareter är en symbol för islamism. Kritiker menar att kampanjen är islamofobisk och syftar till att hetsa mot landets muslimer.

Affischer visar en kvinna helt beslöjad i svart framför den schweiziska flaggan. Minareter som ser ut som raketer. Tre vita får sparkar ut ett svart får från Schweiz. Det schweiziska folkpartiet, SVP, som är landets största parti, ligger bakom affischerna och har stått för hård marknadsföring de senaste åren. På söndag hålls en folkomröstning som SVP, tillsammans med det lilla konservativa partiet FDU har tagit initiativ till. Om en majoritet av folket, och en majoritet av landets kantoner, röstar ja införs meningen "Byggandet av minareter är förbjudet" i den schweiziska grundlagen. Det finns i dag fyra minareter i Schweiz, några till är på väg att byggas.

– Självklart handlar det inte om tornen, säger SVP:s riksdagsman Ulrich Schläpfer till nyhetssajten Swissinfo om folkomröstningen.

– Minareten har ingen religiös mening. Det är en symbol för makt, av att politisk islamism håller på att bli etablerad.

MOTSTÅNDE till förslaget håller med om att folkomröstningen inte egentligen handlar om minareter, men menar att hela kampanjen bygger på islamofobi.

– Det är uppenbart att kampanjen syftar till att sprida rädsla om islam, och fördomar om människor som har sitt ursprung i muslimska länder, sade Balthasar Glättli från organisationen Solidaritet utan gränser till Arbetaren tidigare i höstas (se Arbetaren 43/2009).

DET SCHWEIZISKA parlamentet, regeringen, kyrkorna och Amnesty International är några av motståndarna till förslaget. Enligt en opinionsundersökning som presenterades förra veckan ökar stödet för förbudet något. 37 procent sade i undersökningen ja till minaretförbudet, 53 nej.

CHRISTOPHER HOLMBÄCK
christopher.holmback@arbetaren.se

På söndag går två omdebatterade folkomröstningar av stapeln i Schweiz. På den stora bilden: partiet SVP:s kampanj mot minareter. Infälld bild: organisationen Ett Schweiz utan armé i en aktion mot vapenexporten.